

ГОМЕЛЬСКИ УНИВЕРСИТЕТ

№ 1 (883)

Серада, 18 студзеня 1995г.

Газета заснавана ў верасні 1969 года

Выходзіць два разы ў месяц

Цана дагаворная

НА ВУЧОНЫМ САВЕЦЕ

універсітэта на 1995 г.

Па інфармацыі першага прарэктара прафесара М.В.Селькіна зацверджана палажэнне аб філіяле кафедры гісторыі Беларусі ў Рэспубліканскім інстытуце вышэйшай школы і гуманітарнай адукацыі.

Савет рэкамендаваў да выдання кнігу М.М.Воінава і К.С.Усовіча "Каласы роднай мовы" /выпуск 2/, удакладніў тэму кандыдацкай дысертацыі, прыняў рашэнне аб прэміраванні работнікаў НДС.

Па інфармацыі загадчыка ка-

федры дацэнта А.А.Лытко прынята рашэнне аб адкрыцці спецыялізацыі "Практычная псіхалогія". На конкурснай аснове на пасады дацэнтаў абраны: С.В.Шалупаеў -- па кафедры агульнай фізікі, І.Р.Трафімовіч, Ю.П.Працко -- па кафедры лёгкай атлетыкі і лыжнага спорту, Б.А.Царыкаў -- па кафедры тэорыі і методыкі фізічнай культуры. Савет рэкамендаваў Атэстацыйнай калегіі Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь прысвоіць вучонае званне дацэнт кандыдату фізіка-матэма-

тычных навук Г.М.Гадлеўскай з кафедры оптыкі, У.С.Лемяшкову з кафедры лёгкай атлетыкі і лыжнага спорту, В.С.Новак з кафедры беларускай літаратуры.

На савеце выступіў начальнік упраўлення кіруючых кадраў, планавання падрыхтоўкі спецыялістаў Міністэрства адукацыі і навукі А.А.Пыжоў. Ён зачытаў загад па Міністэрству аб назначэнні доктара фізіка-матэматычных навук, прафесара, члена-карэспандэнта Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь Шамяткова Леаніда Аляксандравіча на пасаду рэктара на кантрактнай аснове да 29-га снежня 1999 г.

НА АБЛАСНОЙ ПРАФСАЮЗНАЙ КАНФЕРЭНЦЫІ

На зыходзе мінулага года адбылася абласная прафсаюзная канферэнцыя работнікаў адукацыі і навукі. У яе рабоце прынялі ўдзел ад прафсаюзнай арганізацыі выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта старшыня прафкома Г.І.Варатніцкі і прарэктар па вучэбнай рабоце М.М.Воінаў, ад прафсаюзнай арганізацыі студэнтаў -- старшыня прафкома студэнтаў Надзея Колтышава, яе намеснік Яўген Пышняк, старшыні прафсаюзных бюро факультэтаў: гісторыка-юрыдычнага -- Андрэй Аўдзееў, філалагічнага -- Аганэс Айвазбалян, эканамічнага -- Кацярына Багданава, геолога-геаграфічнага -- Уладзімір Мелянеўскі, матэматычнага -- Святлана Сурма, біялагічнага -- Галіна Савіцкая, старшыня культурна-масавай камісіі прафкома Іван Прысяжны, член гэтай жа камісіі студэнтка геолога-геаграфічнага факультэта Святлана Біран.

Дэлегаты канферэнцыі заслухалі справаздачы абкома галіновага прафсаюза і яго рэвізійнай камісіі. У іх абмеркаванні прыняла ўдзел старшыня прафкома студэнтаў нашага універсітэта Надзея Колтышава, якая гаварыла аб сучасных складаных жыццёвых праблемах студэнцтва.

На канферэнцыі выбраны новы склад кіруючых прафсаюзных органаў і дэлегаты на II Рэспубліканскі з'езд прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі. У састаў абкома галіновага прафсаюза выбраны Г.І.Варатніцкі, Н.І.Колтышава і студэнтка эканомфака К.Багданава. Ад Гомельскай вобласці ў састаў Рэспубліканскага камітэта работнікаў адукацыі і навукі дэлегіраваны студэнтка С.Біран і Н.І.Колтышава, у састаў савета аб'яднання прафсаюзаў Гомельшчыны -- Г.І.Варатніцкі. Ад нашага універсітэта дэлегатамі на з'езд выбраны Г.І.Варатніцкі, Аганэс Айвазбалян, Святлана Біран і Надзея Колтышава.

СТЫПЕНДЫІ ДЛЯ БУДУЧЫХ БІЗНЕСМЕНАЎ

Фірма БелКомДата сумесна з буйнейшай камп'ютэрнай карпарацыяй устанавіла стыпендыі для студэнтаў камп'ютэрных і бізнес-спецыяльнасцей. Прысуджэнне стыпендыі будзе праведзена па выніках конкурсу, інфармацыя аб якім была змешчана ў рэспубліканскім друку. Студэнты і аспіранты нашага універсітэта таксама атрымалі запрашэнне да ўдзелу ў конкурсе, мэтаю якога стала выяўленне маладых людзей, якія ўмеюць ярка і неардынарна думаць.

І.АХРАМЕНКА,
старшы выкладчык кафедры оптыкі.

З ГАНАРОВЫМ ЗВАННЕМ!

Пасля заканчэння факультэта фізічнага выхавання былога педінстытута імя В.П.Чкалава ў 1964 годзе ўся працоўная дзейнасць Д.М.ЖАРКОВА звязана з нашай ВНУ. Апошнія гады ён узначальвае спартыўны клуб універсітэта. За дасягнутыя поспехі на гэтай пасадзе Дзяржкамспорт Рэспублікі Беларусь нядаўна прысвоіў Дзмітрыю Міронавічу ганаровае званне "Заслужаны трэнер Рэспублікі Беларусь". З гэтай нагоды яго гарача віншуюць рэктарат, калегі па працы, спартсмены ГДУ.

ЗА ВЫСОКІЯ СПАРТЫЎНЫЯ ДАСЯГНЕННІ

У канцы снежня 1994 г. на сумесным пасяджэнні Міністэрства адукацыі і навукі, Дзяржкамспорту Беларусі, у рабоце якога прынялі ўдзел кіраўнікі ВНУ, загадчыкі кафедр фізвыхавання, падведзены вынікі года па падрыхтоўцы будучых спецыялістаў у галіне фізічнай культуры, высокакласных спартсменаў. Першае месца заняла Акадэмія фізічнага выхавання і спорту. Нашаму універсітэту прысуджана другое месца ў комплексным заліку студэнцкіх гульняў Рэспублікі Беларусь у 1994 г. Загадчыку кафедры фізвыхавання ГДУ дацэнту В.А.Калядзе, які прымаў удзел у гэтым пасяджэнні, ўручана Ганаровая грамата і каштоўны прыз. Высока адзначаны таксама значныя дасягненні ў трэнерскай рабоце дацэнта кафедры тэорыі і методыкі фізічнай культуры Б.А.Царыкава, у ліку лепшых спартсменаў мінулага года названы і выхаванцы ГДУ Сяргей Смаль і Жана Далгачова. Яны заахвачаны граматамі і прызамі.

ВІНШУЕМ!

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты філалагічнага факультэта гарача віншуюць загадчыка кафедры беларускай літаратуры дацэнта Івана Фёдаравіча ШТЭЙНЕРА з выпадку прысуджэння яму БелВАКам вучонай ступені доктара філалагічных навук і жадаюць вялікіх поспехаў у падрыхтоўцы педагагічных кадраў, новых здабыткаў у беларускім літаратуразнаўстве.

Факультэт фізічнай культуры, кафедра фізвыхавання гарача віншуюць выкладчыка БАНДАРЭНКУ Канстанціна Канстанцінавіча з паспяховай абаронай дысертацыі на атрыманне вучонай ступені кандыдата педагагічных навук.

ЭКЗАМЕН -- ГРУНТОЎНАСЦЬ ВЕДАЎ ЦІ ЛАТАРЭЯ?..

Што такое экзамен для студэнта? Праверка яго ведаў, набытых на лекцыях і практычных занятках, -- скажаце вы. Усё правільна. Але ж праверка гэтая не для ўсіх можа стаць адназначнай. Бо студэнт, які не вельмі грунтоўна валодае ўсіма аб'ёмам вывучаемага прадмета, можа выцягнуць "лёгка" білет, на пытанні якога адказ ведае, і атрымаць станоўчую адзнаку. Другому ж, хто рыхтаваўся да экзамену добрасумленна, але штосьці не паспеў глыбока засвоіць, фартуна можа зусім не ўсміхнуцца, і ў лепшым выпадку выкладчык паставіць яму тройку. Вось і атрымліваецца, па прызнанню саміх студэнтаў, як у той латарэі. Але што непакоіць у гэтым больш за ўсё? Тое, што менавіта на такі шчаслівы

высокіх адзнаках. Тройкі, у лепшым выпадку чацвёркі, іх задавальняюць, бо стыпендыя з імі гарантуецца і няма рызыкі апынуцца па-за сценамі універсітэта. Такім чынам атрымліваецца, што адмоўны ўплыў на ўзровень ведаў студэнта аказвае і сённяшня нестэбільнасць у нашым жыцці. Праўда, ацэньваць агулам усіх студэнтаў нельга. Есць сярод іх, на шчасце, і тыя, хто ўсё ж верыць у непераацэнную каштоўнасць ведаў, інтэлекту. У такіх і адпаведныя высокія адзнакі ў залікоўках.

Зараз усё ў нашым універсітэце падпарадкавана рытму зімовай сесіі. Не поўняцца шматгалоссем аўдыторыі і калідоры. Студэнтаў можна ўбачыць толькі ў чытальных залах,

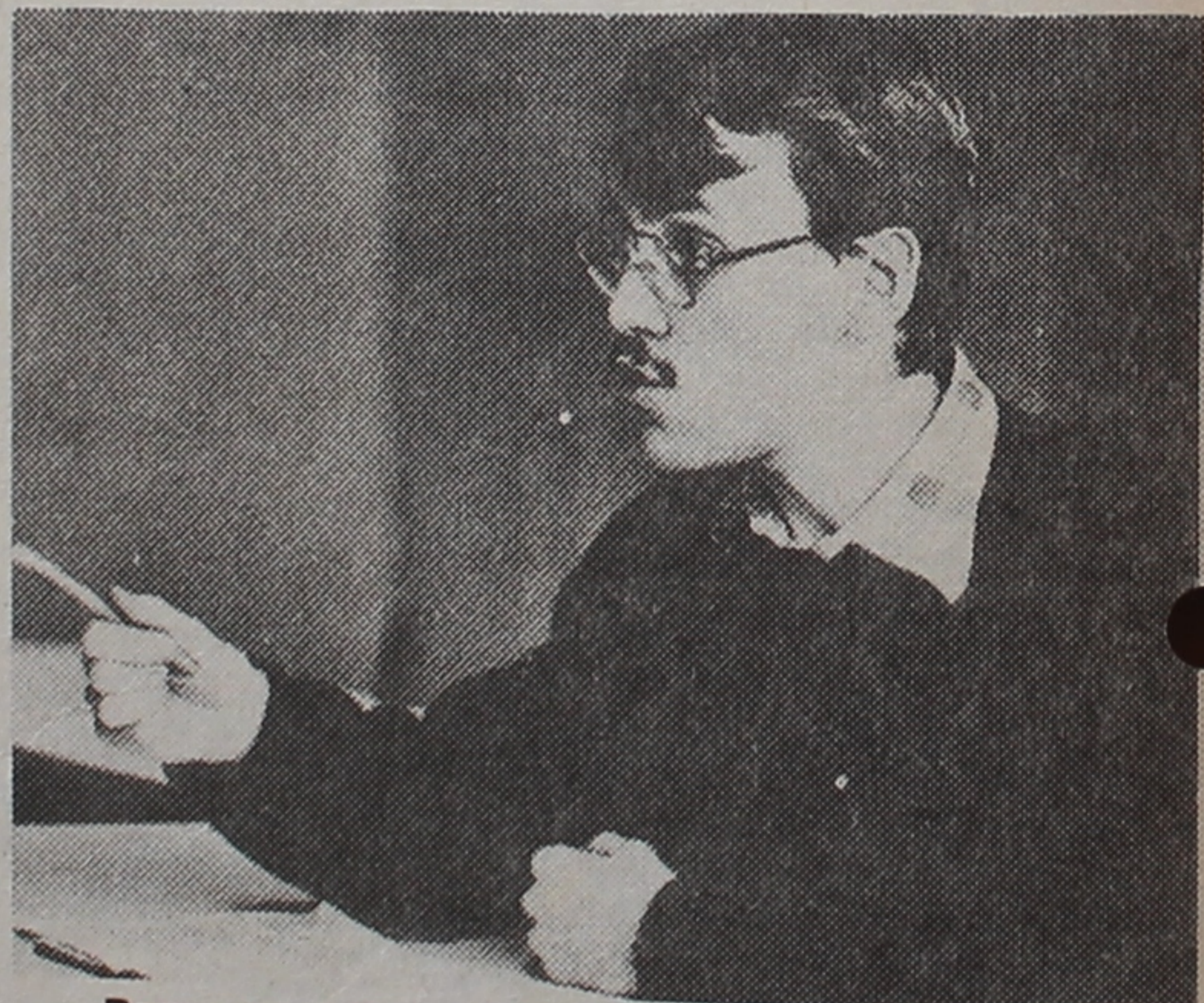

Вышэйшую адзнаку атрымала на экзамене "Архітэктура ПЭВМ", які прымаў дацэнт А.М.Дзямідзенка, чацвёртакурсніца фізічнага факультэта Наталля Волкава.

толькі адзначаны на першым курсе -- на экзамене па прадмету "Экалогія і ахова навакольнага асяроддзя" у групах Ф-11 і Ф-12 пастаўлена адпаведна 10 і 9 двоек!

Вельмі дакладна адпрацаваны тэхнічны бок сесіі на гісторыка-юрыдычным факультэце. Яго дэкан М.І.Старавойтаў паведаміў, што расклад кансультацый,

прыкрываюць гэта незаверанымі дэведкамі і г.д. Ёсць таксама такія, хто, выбраўшы спецыяльнасці "Гісторыя англійскай мовы", "Гісторыя нямецкай мовы", што называецца не гараць жаданнем вывучаць гісторыю ў тым аб'ёме, які прадугледжаны вучэбным планам, бо ўяўляюць сябе ў будучым толькі перакладчыкамі. Адсюль і адпаведныя веды па гісторыі.

Веды студэнта гр. Г-42 В.Даніловіча на экзамене па найвейшай гісторыі выкладчык А.М.Бабкоў ацаніў на "выдатна".

Фота У.Чысціка.

экзаменаў складаўся з улікам пажаданняў, магчымасцей як студэнтаў, так і выкладчыкаў. А як адмоўныя моманты Міхаіл Іванавіч адзначаў найўняўнасць на факультэце студэнтаў, якія прапуськалі заняткі, маюць неліквідаваныя запазычанасці яшчэ з лета, а

..Сесія ва універсітэце яшчэ працягваецца, таму аб яе выніках гаварыць пакуль рана. Застаецца толькі пажаддаць студэнтам большай адказнасці на экзаменах і традыцыйнага "ні пуху, ні пер'я"!

Т.НИКАЛЕВА.

НА СУСТРЭЧЫ З ПРЭЗІДЭНТАМ

Напярэдадні новага года, 26 снежня, адбылася сустрэча Прэзідэнта Беларусі з моладдзю. Яна была вельмі прадстаўнічай. На ёй прысутнічалі пасланцы ўсіх маладзёжных і дзіцячых грамадскіх арганізацый рэспублікі (а іх каля 50) і ўсіх ВНУ.

З кароткім уступным словам выступіў А.Р.Лукашэнка. Ён гаварыў аб неабходнасці выпрацоўкі дакладнай маладзёжнай палітыкі і акрэсліў яе асноўныя накірункі.

Затым, таксама каротка, старшыня Камітэта па справах моладзі Міхаіл Падгайны расказаў аб цяперашняй пастаноўцы работы з моладдзю. Галоўнай праблемай тут ёсць і ў многіх іншых сферах дзяржаўнай палітыкі) з'яўляюцца грашовыя сродкі. Па яго словах, на фінансаванне маладзёжнай палітыкі ў 1995 годзе спатрэбіцца 500 мільярдаў рублёў. Бюджэт можа пакрыць толькі адну тысячную гэтай сумы. Тут жа на сустрэчы Прэзідэнт паабяцаў выдзеліць яшчэ 500 мільёнаў руб.

Было прадстаўлена слова прадстаўнікам моладзі. Выступіўшы ад арганізацый і

ВНУ прасілі аб дапамозе, садзейнічанні, скардзіліся на адсутнасць льгот, на малыя стыпендыі. Зрэшты, былі і заявы аб тым, што моладзь, студэнты -- гэта не тыя, хто будзе стаяць з працягнутай рукою. І калі кіраўніцтва не зможа нармальна фінансаваць маладзёжныя праграмы, то яно, па крайняй меры, павінна ствараць умовы, каб студэнты ці маладзёжныя арганізацыі змаглі самі зарабляць грошы без таго, каб плаціць падаткі ў бюджэт і потым зноў жа з бюджэту прасіць датацыі і розныя віды дапамогі.

Неабходна актыўная мэтанакіраваная работа маладзёжных арганізацый менавіта сёння, падкрэсліў старшыня Канфедэрацыі маладзёжных арганізацый Беларусі Аляксандр Шавель. Як ён выказаўся ў сваім выступленні, "эканомія сёння на капейку заўтра абярнецца мільярднымі стратамі на будаўніцтва турмаў, наркалагічных цэнтраў, утрыманне вялікага рэспрэіўнага апарата". І хаця ўсё яго выступленне было вельмі эмацыянальным, быццам бы пагроза грамадству з боку моладзі нарастае, моладзь можа выраптаваць "аўтарытэт лідэра і ў

пэўным сэнсе фанатызм"; усё ж, у многім ён мае рацыю.

Той жа Аляксандр Шавель ад імя маладзёжных арганізацый выказаў праланову, якую, калі яе рэалізаваць, можна назваць галоўным дасягненнем гэтай сустрэчы. Справа ў тым, што існуючы Камітэт па справах моладзі быў ператвораны ў аддзел пры Міністэрстве адукацыі і навукі. Гэта, фактычна, крыху спыніла ўсю маладзёжную палітыку. Таму на сустрэчы выказана неабходнасць стварэння дзяржаўнай структуры, якая б займалася праблемамі моладзі і сям'і.

Было прапанавана для падрыхтоўкі Указа аб стварэнні такой структуры стварыць камісію, якая б напалову складалася з прадстаўнікоў дзяржаўных, напалову -- грамадскіх маладзёжных арганізацый. Прэзідэнт выказаў поўную гатоўнасць да такога супрацоўніцтва. Наогул, адказваючы далей на пытанні, Прэзідэнт заявіў, што будучы разгледжаны любыя канструктыўныя прапановы знізу наконт маладзёжнай палітыкі.

Пытанні Прэзідэнту ў асноўным закраналі канкрэтныя праблемы, якія наспелі ў

тых або іншых арганізацыях і навучальных установах. Так, на пытанне аб забяспечанасці навучальных устаноў Гомеля інтэрнатамі, якое я перадаваў у прэзідыум, было паабяцана, што гэтым займаецца прадстаўнік Прэзідэнта.

Запамяталася яшчэ адно цікавае ўсё пытанне -- аб адносінах студэнтаў і арміі. У адказ на яго даволі неакрэслена было сказана, што паколькі Узброеныя Сілы прапануюць скараціць, існуе такая магчымасць праходжання студэнтамі ваеннай службы нейкім умоўным чынам.

Хаця сустрэча насіла некалькі дэклараваны характар, усё ж яна прайшла ў дэлавой атмасферы /калі не лічыць той гадзіны палітінфармацыі, на працягу якой Аляксандр Рыгоравіч адказаў на пытанне журналіста наконт даклада Антончыка/. Самае галоўнае -- яна не прайшла безвынікова. Вызначаны канкрэтныя крокі далейшага супрацоўніцтва дзяржавы і маладзёжных арганізацый. Можна сказаць, пачатак дзяржаўнай палітыкі быў пакладзены...

С.ШЫКАЛЬЧЫК,
студэнт гр. ЭК-22
эканамічнага факультэта,
удзельнік сустрэчы.

ДАВАЙЦЕ ПАМ'ЯТАЦЬ

Кіраванне персаналам для многіх новае паняцце, як і сістэма сацыяльнай падтрымкі чалавека ў розных жыццёвых сітуацыях. Тым больш гэта важна ў крызісных становішчы, якое мы перажываем зараз. Складана жыць у такіх умовах ветэранам працы, якія многімі калектывамі проста забытыя, а асобныя калегі лічаць, што яны шчаслівыя людзі: не трэба хадзіць на працу, адпачывай сябе -- глядзі тэлевізар, корпайся на дачы і г.д. Але нас шмат гадоў вучылі, што чалавек -- істота грамадская, для яго важныя зносіны з калегамі, таварышамі, сапернікамі, вучнямі і проста добрымі людзьмі. Востра перажываюць ветэраны, што забылі іх уклад у агульную справу, напрыклад, падрыхтоўку кадраў спецыялістаў розных прафесій, у навукі, развіццё, нарэшце, нашай ВНУ.

На наш погляд, меў рацыю рэктар Беларускага ўніверсітэта інжынераў чыгуначнага транспарта, калі патраба-

ваў успомніць усіх, хто працаваў з моманту стварэння гэтай ВНУ. Выў выдадзены буклет, у якім кожны супрацоўнік, ці то быў ён прафесарам або майстрам, лабарантам на кафедры, мог прачытаць некалькі радкоў аб сабе і паказаць сваім блізкім, нагадаць, як працавалася ў розныя гады станаўлення ВНУ.

Час хутка змывае ўражання, забываюцца абставіны падзей, уходзяць людзі, і каб не быць "Іванамі, не помнячымі родства", трэба берагчы памяць аб сваіх супрацоўніках. Павінен быць створаны банк дэдак не толькі аб прафесіяналах сваёй справы, але і аб абслугоўваючым персанале; грамадскія структуры маглі б клапаціцца аб зносінах, падтрымцы пайшоўшых на пенсію.

Уласна, што прымусіла мяне пісаць аб гэтым? Ніхто не імкнецца захаваць гэтую інфармацыю на кафедрах, у структурных падраздзяленнях нашага ўніверсітэта. Забылі, што, напрыклад,

Цяцерына Людміла Аляксандраўна не толькі пенсіянер, але і ветэран, блакадніца.

Прафсаюзы выдаюць санаторныя пуцёўкі. Гэта правільна па старой сістэме кіравання кадрамі. Але яшчэ трэба ведаць, як жывуць нашы былыя супрацоўнікі, ці не адзінокія яны, ці разумеюць іх уласныя дзеці і родныя. Ёсць неабходнасць у такой дапамозе, трэба і паштоўку даслаць да свята, а калі ёсць магчымасць, то і падтрымаць матэрыяльна, як гэта спрабуюць рабіць на прамысловых прадпрыемствах. І ўсё ж такі самае важнае для асоб нашай прафесіі -- гэта ўпэўненасць, што цябе яшчэ памятаюць і жыццё не прайшло задарма.

Дык давайце не выкідаць адрасы і тэлефоны нашых былых супрацоўнікаў і падтрымліваць з імі чалавечыя кантакты.

Э.ЛІЗАРВА., асістэнт
кафедры эканомікі і сацыялогіі працы.

Ф.СКАРЫНА Ў НАЦЫЯНАЛЬНАЙ ПЕДАГОГІЦЫ

Пра Ф.Скарыну як педагога можна гаварыць толькі ў шырокім сэнсе. Першадрукар не замыкаўся на якой-небудзь канкрэтнай аўдыторыі, а звяртаўся да ўсяго народа ў цэлым, не абмяжоўваўся пэўным прадметам, канкрэтнай навукай, а імкнуўся абудзіць у народзе прагу да ведаў і дапамагчы яму стаць пісьменным і адукаваным.

У якасці падручніка для адукацыі Ф.Скарына выбраў "Біблію", думаецца, па трох прычынах: 1) там былі зафіксаваны некаторыя каштоўныя агульначалавечыя выслоўі, звесткі з розных галін ведаў, яна ўключала шматвекавы культурны вопыт чалавецтва; 2) пры паўнаўладдзі царквы новым, самым прадукцыйным спосабам размнажаць рэлігійныя кнігі можна было з меншымі цяжкасцямі; 3) ў той час гэта быў адзіны ўніверсальны, самы шырокі падручнік, які найбольш адпавядаў галоўнай задуме Ф.Скарыны — дапамагчы як мага хутчэй набыць найшырэйшую пісьменнасць усяму народу.

Ф.Скарына "арыентаваў сваю выдавецкую справу не на царкоўную службу, а на школьную адукацыю і паўсядзённае чытанне простага... народа", аб чым ён амаль ва ўсіх сваіх прадмовах не забываў паўтараць.

Беларускі першадрукар з'явіўся адначасова і першым беларускім сапраўдным асветнікам, і першым асветнікам свецкага характару, узяў на сябе незвычайна небяспечны ў той час цяжар секулярызацыі асветніцкай справы.

Першы беларускі настаўнік у прадмове да "Кнігі суддзяў" сам прызнае сябе настаўнікам: гэтая кніга выдадзена "людзям простым рускай мовы для добрага навучання... загадам і працай вучонага мужа Францыска Скарыны са слаўнага горада Полацка, у навуках і ў лекарстве настаўніка". Больш таго, у "Кнізе другога закону" ён змясціў гравюру "Майсей навучае людзей ізраільскіх другога закону". Гэта, відавочна, першая друкаваная гравюра на педагагічную тэму ва ўсёй славянскай кнігавыдавецкай справе.

Ф.Скарына падпісваецца тытулам "доктар у вызваленыя навуках", ніколі не саромеецца называць сябе "вучоным мужам". Безумоўна, што гэта не паказчык яго гонару, а вымушаная прыпіска, адзіная задача якой — выклікаць у людзей павагу і ўвагу да вучоных людзей, да асветы, навукі. З яе дапамогай Скарына спадзяецца лепш пераканаць людзей, што "мудры мае ў галаве сваёй вочы, а глупы ў цемры ходзіць"; што "як святло пераважае над цемрай, так мудры (адукаваны) над глупым" (неадукаваным).

У наступным подпісе "у лекарскіх навуках доктар" нам бачыцца яшчэ і алегорыя. Тут Скарына параўноўвае невуцтва з хваробай. Гэтым подпісам настаўнік намякаў народу, што ён хоча вылечыць яго ад хваробы — невуцтва.

З усіх педагагічных пытанняў і праблем Ф.Скарына выбраў на той час самыя, на яго думку, важныя. Паспрабуем скампанаваць яго педагагічныя погляды ў пэўную сістэму.

Сцвярджаючы Скарыны "Бог можа быць пазнаны" наводзіць на думку, што першадрукар правільна ўбачыў у пазнанні і вучобе, якая вядзе да яго, усемагутную сілу. Усемагутнасць яе ён пацвярджае аўтарытэтам Бога. Акрамя гэтага, з яго прадмоў і пасляслоўяў вынікаюць наступныя пяць асветна-выхаваўчых момантаў: раскрыццё, ацэнка значэння, сілы: 1) пазнання, 2) мудрасці, 3) канкрэтных сямі вызваленыя навук, 4) кніг наогул і надрукаванай ім "Бібліі" у прыватнасці, 5) мудрых настаўнікаў, іх парад і асветнай дзейнасці. Зыходзячы з іншых крытэрыяў, у Ф.Скарыны вылучаецца погляд на выхаванне дзяцей, ва ўсіх яго творах чырвонай ніткай праходзіць выхаванне патрыятызму, любові да роднага народа і мовы, высокіх маральных якасцей асобы.

Ва ўсіх сваіх 49 прадмовах і 62-х пасляслоўях Ф.Скарына выступае як узор настаўніка, усе яны "ўяўляюць сабою лекцы-

гутаркі ці публічныя ўрокі маралі і добрапрыстойнасці".

Як вядома, у той час усе прадметы вывучаліся ў плане сувязі з Богам, залежнасці ад яго. Скарына ж узяў на сябе неверагодную па тым часе смеласць сцвярджаць "неабходнасць вывучэння прадмета самога па сабе...". Для гэтай высновы больш чым дастаткова падстаў. У іх ліку творчае, выбарчае стаўленне Скарыны да "Бібліі" (уключэнне свайго партрэта ў яе, на якім не адлюстраваны ніводзін рэлігійны прадмет; выбар для друкавання толькі тых частак, у якіх падаюцца звесткі са свецкіх галін ведаў і практычнага жыцця людзей; спрашчэнне, пераказ сваімі словамі або апусканне тых месц, якія апавядаюць пра рэчы, што не вырашаюць пастаўленых Скарынам перад "Бібліяй" асветна-выхаваўчых задач).

П.У.Уладзіміраў і І.С.Дварчанін адрозніваюць у Ф.Скарыны тры педагагічныя мэты: удасканаліць маральнае жыццё свайго народа; абудзіць павагу да "мудрасці"; даць яму пэўны аб'ём практычных ведаў.

За стагоддзе і дзесяцігоддзе, якія аддзяляюць нас ад названых даследчыкаў, назапасілася і адкрыта шмат новых дадзеных пра Ф.Скарыну. На падставе іх можна прывесці педагагічныя погляды ў больш, на нашу думку, стройную сістэму. Мы б сфармулявалі гэтыя мэты такім чынам:

а) падрыхтоўчыя: засваенне ўсёй сумы чалавечых ведаў асабіста (менавіта таму ён дасягнуў самых вялікіх у той час навуковых вяршынь); арганізацыя ўпершыню на адной з моў усходняга славянства (і, вядома, роднай) кнігадрукавання — найбольш дасканалы і шырокага спосабу асветы народа;

б) практычныя: усімі сіламі і сродкамі дапамагчы народу стаць пісьменным, адукаваным; даць яму максімум ведаў па тагачасных галінах чалавечай дзейнасці; развіць розум, самасвядомасць простага народа; зрабіць простага чалавека патрыётам свайго народа, радзімы, мовы, зрабіць першай яго жыццёвай неабходнасцю служэнне свайму народу; праз рэалізацыю гэтых чатырох задач вырашыць пятаю і галоўную ў сваім жыцці: максімальна палепшыць матэрыяльнае і духоўнае жыццё простых людзей, зрабіць іх больш шчаслівымі, абудзіць у народзе новыя творчыя і фізічныя сілы;

в) даламожная: красамоўна, аргументавана і паспяхова пераканаць простых людзей у неабходнасці вучыцца, у невымернай перавазе адукаванага над цёмным, разузнага над дурным.

З усім гэтым Ф.Скарына з гонарам, як вядома, справіўся. Ён даў магутны штуршок фарміраванню і развіццю педагагічнай сістэмы ва ўсіх усходнеславянскіх і літоўскага народаў. У значнай ступені дзякуючы яму, як грыбы пасля дажджу, пача мношыцца друкарні па выпуску ўсё большай колькасці кніг, а пры дапамозе іх развівацца і дужэць пісьменніцкія і педагагічныя таленты яго паслядоўнікаў.

Больш-менш дастатковая колькасць кніг, іх адносна таннасць і даступнасць вельмі паспрыялі адкрыццю з кожным новым дзесяцігоддзем усё большай колькасці самых разнастайных школ, у першую чаргу брацкіх. Цалкам як заслугу Ф.Скарыны варта прызнаць таксама "зараджэнне ў беларускага народа шэрагу галін навукі, такіх, як філалогія, батаніка, медыцына, выяўленчае мастацтва".

У пытаннях асветы Ф.Скарына зрабіў не проста больш, чым яго папярэднікі і сучаснікі. Па сутнасці, ён заклаў асновы беларускай школы, навукі і з усімі падставамі можа лічыцца першым беларускім настаўнікам і вучоным у поўных і прамых значэннях гэтых слоў, яго можна смела паставіць ля вытокаў беларускай школьнай справы, педагагічнай думкі.

М.ВОІНАЎ,

праэктар па вучэбнай рабоце;

К.УСОВІЧ,

заг. музея-лабараторыі Ф.Скарыны.

Дни и ночи мелькают, меняя друг друга, и вот уже понимаешь, что не вернуть нам назад те годы, о которых с тоской будем вспоминать, как о самых лучших и ярких моментах нашей жизни.

Девять лет -- пустяк, миг, проле-

нил, говоря руками, а потом высказал: "Это друг мяса". Мы все смотрели на него, удивляясь, что это значит. А он беспокойно нам объяснил ещё: "Это...а...а как...как вода". Мы стали смеяться громко, поняв, что это обозначает "кровь".

ОСТАЛОСЬ ТОЛЬКО ВОСПОМИНАНИЕ

тевший незаметно. Остановиться нельзя, и лишь оглянувшись, видишь -- это уже позади. А давно ли я, студент подготовительного факультета Воронежского института, сражался с такими безнадежно непонятными падежами и мучился со спряжением глаголов и со склонением прилагательных и местоимениями.

"Ты говоришь по-русски. Вы хорошо знаете русский язык. Они читают книгу на русском языке. Нина ушла, а Антон ходит по комнате."

Смешно и грустно. Это было и это прошло. И вот я -- студент, а затем уже и аспирант Гомельского государственного университета им.Ф.Скорины. Именно здесь я сформировался как личность и как филолог, именно здесь осмыслил своё предназначение и определил свою судьбу.

Будет жить у меня в сердце память о "непонятной" стране, отличающейся и погодой, и традициями, и обычаями, и культурой, и религией, и языком, и расой. Но, добившись знания языка и долгое время прожив здесь, общаясь с её людьми, выучившись её быту и её духовному "университету", мы стали относиться к ней, как ко второй родине. Мы знакомимся с ней на многочисленных экскурсиях: по Волге, по городам Белоруссии, России, Украины, Прибалтики и Грузии.

Как же забыть то чувство встречи с преподавателями, которые относились к нам тепло, заботливо, с хорошими друзьями из разных стран, с которыми проводили своё время, занимаясь и отдыхая, и с которыми связано много интересных и забавных историй, ставших теперь уже анекдотами.

Взять хотя бы случай, когда студент подготовительного факультета, покупая в магазине курицу и не зная как сказать продавцу, что ему нужно, назвал эту самую курицу "мама яйца".

Вторая история. Вьетнамский рабочий /теперь студент подготовительного факультета/ пришел к нам в гости. Мы пили чай и разговаривали. И в это время один из нас спросил его: "Что у тебя на рубашке?" Он с трудом объяс-

Третья история. Стажёр из Индии. Мы, познакомившись, были ещё студентами. Однажды он, заходя к нам в гости, рассказывал: "Я любил спрашивать одного из китайцев, который приехал, как дела?" Он всегда отвечал: "Хорошо...хорошо", а в этот раз "плохо", моя посуда на кухне. Я спрашивал его: "Почему?" Он говорил: "Я нет чашка". Поняв, что у него нет чашки, я ему сказал, что нет проблем, я тебе принесу сейчас. Через минуту я вернулся и отдал ему чашку. Он отказался. Случайно в это время две девушки прошли мимо нас, а он мне сказал: "Вот это", указав рукой на девушек. Я, рассмеявшись, ему отвечал: "О...О! У меня таких нет!" В этот момент у нас царил смех.

Гомель проник в глубину моего сердца. Столько воспоминаний связано с ним ибо почти вся молодость моей жизни проходила здесь. Я оплёл корнями этот город, спокойный и добрый, я попал в окружение его улиц, улочек и переулков. Надолго запомнится мне дорога через парк, по которой я ходил и в мороз и в зной из общежития в университет на занятия. Этот парк тоже создал незабываемую память о том, как я часто бывал одинок, ходил на прогулку, дышал его вечерним воздухом, устав от тяжелой учебы, или просто бродил, ища утешения и покоя в тени его листвы, когда мне было грустно и мучительно. В общежитии, в котором я прожил, родилось много историй студенческой жизни. И в ней, как и в жизни всякого молодого человека, всегда есть место любви.

Когда я работал над диссертацией, в которой одной из главных была проблема любви /а работал, надо сказать, серьёзно, с головой уходя в объёмистые тома "Тихого Дона" и сочинения критиков/, я и не думал тогда, что в скором времени самому придется ощутить всю полноту и глубину этого чувства. И вот, что называется, "накрыло" и меня.

Но, к сожалению, моя любовь не была взаимной, и вскоре я понял, что время, силы, душевное тепло были от-

даны зря и не тому человеку.

Здесь очень сильно перекликается проблема с проблемой романа "Тихий Дон". И поэтому, когда я писал в своей диссертации:

"Натура любви как и натура воды, у которой нет цвета, запаха, формы и размеров; рождение любви трудно объяснить формулой. Ещё менее оно может быть выражено формулой: "По-

чему я так тебя люблю, если ты меня не любишь или если говорят, что ты плохая /плохой/, жестокая /жестокий/ -- тебя ненавидят, а я люблю?" Многие ученые пытались и пытаются разъяснить любовь, но объясняют они только её значение и суть. А на вопрос "Почему?.." ответить не может никто. И даже влюблённый человек сам не всегда сможет ответить. Думаете, любовь не задаёт вопрос "почему?". Она рождается из сердца. Когда Григорий с угрозой запретил Дуняшке дружить с убийцей брата Петра коммунистом Кошевым, девушка ему даёт понять: "Вы, братушка, знаете? Сердцу не прикажешь!" Все эти слова шли из глубин моего сердца, и это понятие было очень близко мне.

Конечно жаль, что моя работа не смогла выйти в свет. Ей было отдано много сил. Я проникся этим духом казачества, я стал больше понимать его быт, традиции и обычаи, Дон шолоховских героев, где я не был и, пожалуй, уже не смогу побывать никогда, стал мне родным.

Мне дорог этот роман потому, что я жил вместе с его героями, я чувствовал их боль и страдание.

Сейчас сижу за книжным столом, думаю о прошлом и раскаиваюсь в том, что случилось ошибочно. Тем не менее я отдал университету много сил, но плоды этого полностью собрать не удалось. Поэтому обидно и печально.

И ещё. В данный момент мне очень трудно и грустно расставаться с Гомелем, уже родным городом, с комнатой, в которой мирно я прожил и занимался, с друзьями, которые близки моему сердцу, преподавателями, которых я уважаю, с университетом, в котором я учился.

Осталось сказать только "прощай!" и помахать напоследок рукой.

РАТ ТХАВРО,
аспирант ГГУ,
(КАМБОДЖА).

3 ГІСТОРЫІ ГОМЕЛЬСКАГА МАЁНТКА РУМЯНЦАВЫХ

(Заканчэнне. Пачатак у № 20 за 1994 г.)

У больш цяжкім становішчы знаходзіліся сяляне, прыпісаныя да вотчынных прадпрыемстваў Румянцавых, якія былі практычна адарваны ад сваіх гаспадарак, і дваровыя. Нягледзячы на аддаваемую перавагу вольнаёмнай працы на прадпрыемствах, Румянцавы былі вымушаны прымяняць працу сваіх прыгонных. У 1817 г. на заводах маёнтка было занята 304 прыгонных селяніна, пры двары — 434 чалавекі. Гаспадаркі такіх сялян звычайна прыходзілі ў заняпад.

Такім чынам, уведзеная гаспадарамі маёнтка сістэма эксплуатацыі, будучы адносна гібкай, тым не менш адмоўна адбівалася на становішчы сялян.

Сялянскае землекарыстанне было абшчынным, г.зн. тыповым для гэтага рэгіёна. Дакументы маёнтка не ўтрымліваюць дакладных указанняў на абшчынны перадазел зямлі.

Працэс маёмаснага расслаення сярод сялян маёнтка назіраўся даволі чотка. Сярод сялян, якія займаліся гандлем, прапрымальніцтвам, вылучаліся даволі заможныя гаспадары.

Адзін з найбольш адукаваных людзей свайго часу, вядомы мецэнат М.П.Румянцаў аказаў істотны ўплыў на развіццё асветы і аховы здароўя ў Гомелі і Гомельскай воласці.

У асноўным на сродкі М.П.Румянцава ў Гомелі былі адкрыты дваранскія вучылішчы /1817 г./, ланкасцёрская школа /1818 г./, некалькі школ у вёсках /Васільеўка, Перарост — 1815 г./.

Дваранскае вучылішча, адкрытае ў Гомелі ў 1817 г., уяўляла сабой невялікую навучальную ўстанову /навучалася не больш 30 чалавек/, праграма якога

ахоплівала прыкладна прадметы 5-6 класаў гімназіі. Звестак аб гэтай установе практычна не захавалася, не вядома і па які час яна існавала. Вядома, што сам Румянцаў мала ўвагі ўдзяляў вучылішчу і практычна не сачыў за яго дзейнасцю.

Значна больш клопатаў прыйшлося на долю вучылішчаў, разлічаных на навучанне сялянскіх дзяцей. Прыярытэт М.П.Румянцава быў аддадзены так званым ланкасцёрскім школам, у якіх сістэма навучання прадугледжвала актыўны ўдзел у навучальным працэсе саміх дзяцей. Ужо ў пачатку XIX ст. ён паклапаціўся аб неабходнасці адкрыцця вучылішча ў Гомелі, аднак актыўная дзяржаўная дзейнасць не дазволіла рэалізаваць ягонае жаданне.

Пасля адстаўкі М.П.Румянцаў актыўна заняўся распаўсюджваннем асветы ў маёнтку. Відавочна, іменна па яго намаганнях у 1815 г. у вёсках Перарост і Васільеўка былі адкрыты вучылішчы для сялянскіх дзяцей. У першым з іх дзяцей вучыла жонка мясцовага ўпраўляючага эканоміяй /прозвішча яе невядомае/ мясцовы дзяк. Мэта вучылішча — даць дзецям мінімум звестак па граматыцы і арыфметыцы, прычым вывучэнне закона богага, абавязковага нават у самых прымітыўных школах, праграма не прадугледжвалася. У лісце ўпраўляючага эканоміяй адзначаюцца ў цэлым станоўчыя адносіны мясцовых сялян да навучання сваіх дзяцей, хаця ён прасіў у М.П.Румянцава дазволу на пастанову забараніць сялянам самавольна забіраць сваіх дзяцей са школы.

У Гомелі 9 снежня 1818 г. была адкрыта ланкасцёрская школа, больш грунтоўна арганізаваная навучальная ўстанова. Тут навучалася звыш 50 чалавек, урокі вялі

спецыяльна прызначаная настаўнікі — Гердт і Лабоўскі. Гэтая школа з'яўлялася ўстановай закрытага тыпу — вучні тут жылі і харчаваліся. Акрамя агульнаадукацыйных прадметаў дзяцей навучалі рамёствам — цялярнаму, сталярнаму, кавальскаму, слясарнаму, шапецкаму і кравецкаму. Дзеці самі маглі выбіраць занятак па жаданню. Настаўнікамі прафесій былі мясцовыя рамеснікі.

З гэтым вучылішчам у далейшым была звязана дзейнасць І.Г.Грыгаровіча, аднаго са складальнікаў і рэдактара "Беларускага архіва старажытных граматаў". Пераехаўшы ў 1820 г. у Гомель, дзе ён жыў да 1829 г., Грыгаровіч веў пераліску са сваімі супрацоўнікамі і калегамі па вывучэнню беларускіх рукапісаў /Я.Берадніковым, К.Калайдовічам, П.Строевым, К.Абаленскім, М.Каркуновым/. Тут ім была напісана ўжо страчаная праца "Гісторыя беларускіх іерархаў" і пачата работа па складанню слоўніка беларускай мовы, спыненая яго смерцю /1852 г./.

Варта адзначыць і няўдалую спробу стварэння ў Гомелі вышэйшага дваранскага вучылішча — ліцэя /тыпу Царскасельскага або Нежынскага/. З ініцыятывай выступіла мясцовае дваранства, і яго актыўна падтрымаў М.П.Румянцаў. Ён паабяцаў за свой кошт узвесці ў Гомелі будынак для ліцэя і дом для настаўнікаў, а таксама штогод выдаткоўваць чатыры тыс.руб. на яго ўтрыманне. Колькасць навучэнцаў планавалася ў 80 чалавек, палавіна з якіх — дзеці мясцовага дваранства — вучыліся б бясплатна, іншыя — з умеранай па тых часах платой 200 руб. у год. Было нават часткова пабудавана памяшканне, але праект не сустрэў падтрымкі ні ў Чар-

тарыйскага / апекуна Віленскай навучальнай акругі /, ні пры двары. Дазвол на адкрыццё ліцэя атрыманы не быў, і ідэя заглохла ўжо ў пачатку 20-х гадоў.

Такім чынам, у другім трэцім дзесяцігоддзях XIX ст. культурнае жыццё Гомеля вызначалася значнай актыўнасцю.

Варта адзначыць і мерпрыемствы М.П.Румянцава па паляпшэнню аховы здароўя. Як ужо адзначалася вышэй, у кожнай эканоміі быў лекар, у абавязкі якога ўваходзіла не толькі аказанне своечасовай пасільнай медыцынскай дапамогі, але і санітарна-гігіенічны нагляд.

Акрамя таго, у Гомелі ў 1818 г. была адкрыта аптэка. Гэтаму папярэднічала працягла падрыхтоўка — вяліся пошукі вопытнага правізара /абавязковае патрабаванне — наяўнасць дыплама і трывалай рэпутацыі/, былі закуплены медыкаменты і абсталаванне. У цэлым аптэка была даволі буйнай — у 1826 г. яна рэалізавала лекаў на 4362 руб. 29 кап., з іх сялянам — на 3963 руб. 38 кап. Аптэкару быў назначаны высокі службовы аклад — 2 тыс. руб. у год, г.зн. вышэй, чым у праўляючаму маёнтку /але без утрымання/. Гэта сведчыць аб тым значэнні, якое М.П.Румянцаў надаваў аптэцы.

У хуткім часе была адкрыта бальніца на 50 месцаў, аднак звестак аб яе дзейнасці няма.

Такім чынам, М.П.Румянцаў аказаў значны ўплыў на пранікненне асветы ў сялянскае асяроддзе. Разам з тым, адзначаючы абмежаванасць гэтага ўздзеяння, варта памятаць, што ў цэлым яно не было тыповым для дваранства, якое аддавала перавагу наяўнасці зусім непісьменных сялян.

В.СЫЧОЎ, асістэнт кафедры гісторыі Беларусі.

У гісторыю універсітэцкага спорту ўпісана яшчэ адна старонка — юбілейная, 25-я. Як і ў папярэднія гады, самай масавай была спартакіяда студэнтаў. На жаль, адсутнасць належнай спартыўнай базы прымушала мяняць тэрміны правядзення спаборніцтваў па некаторых відах праграмы, а з-за загрузанасці спартыўнай залы вучэбнымі заняткамі яны не адбыліся па валеіболу, баскетболу і настольнаму тэнісу. Маласнежная зіма не дазволіла памерацца сіламі лыжнікам.

У агульнакамандным заліку пераможцамі круглагадовай спартакіяды сталі студэнты факультэта фізічнай культуры. На другім месцы — спартсмены эканамічнага факультэта, трэцім — матэматыкі.

Летась нашы студэнты прынялі ўдзел у гарадской і абласной спартакіядах ВНУ па васьмі відах спорту і ўпаўнёна занялі 1-е агульнакаманднае месца, а таксама паасобна ў кожным відзе праграмы. Упаўнёную перамогу заваяваў і факультэт фізічнай культуры. А вось другое і трэцяе прызавы месцы занялі факультэты Беларускага дзяржуніверсітэта транспарту і Гомельскага політэхнічнага інстытута. На жаль, іншыя факультэты ГДУ нават не ўвайшлі ў шэраг мацнейшых сярод факультэтаў ВНУ горада. З гэтага трэба зрабіць адпаведныя вывады.

Студэнты універсітэта ўдзельнічалі ў спартакіядзе ВНУ Беларусі па 20-ці відах спорту і ўжо ў чацвёрты раз запар заваявалі другое агульнакаманднае месца, набраўшы 5281 ачко. Нагадаем, што першынство з 6948 ачкамі заваявалі студэнты Акадэміі фізічнага выхавання і спорту. У трэціх прызёраў — студэнтаў ВДУ — 4560 ачкоў.

Усё гэта адносіцца да раздзела спартыўна-масавай работы.

Для параўнання прывядзем і такую лічбу. Усе астатнія пяць ВНУ Гомельшчыны здолелі набраць ра-

ФІЗІЧНАЯ КУЛЬТУРА І СПОРТ: ВЫНІКІ 1994 ГОДА

зам 1515 ачкоў, выступаючы па другой групе, якая аб'ядноўвала 20 вышэйшых навучальных устаноў. Мазырскі педагагічны інстытут заняў тут восьмае месца, Гомельскі політэхнічны — 13-е, Гомельскі кааператыўны — 17-е, БелДУТ — 18-е. Гомельскія студэнты-медыкі наогул не набралі ніводнага ачка.

Найбольшага поспеху ў спартакіядзе ВНУ рэспублікі дабілася зборная каманда нашага універсітэта па вольнай барацьбе. Яна заваявала званне чэмпіёна ў спартакіяды і стала ўладальнікам Кубка Студэнцкай асацыяцыі фізічнай культуры і спорту. **П е р а м о ж ц а м і р э с п у б л і к а н с к а й** спартакіяды сталі таксама зборныя каманды ГДУ па гандболу /жанчыны/, веславанню на байдарках і каное, лёгкаатлетчынаму кросу. Другія радкі ў турнірных табліцах заваявалі нашы гандбалісты, лёгкаатлеты /летні і зімовы чэмпіянаты/, летнія мнагаборцы па комплексе "Здароўе". Трэцімі прызёрамі сталі універсітэцкія баскетбалісты і ўдзельнікі зімовага мнагабор'я "Здароўе".

За мінулы год у нашым універсітэце падрыхтавана чатыры майстры спорту міжнароднага класа і шэсць майстроў спорту Рэспублікі Беларусь. 39 студэнтаў-спартсменаў ГДУ ўдзельнічалі ў спаборніцтвах на чэмпіянатах і ў розыгрышы кубкаў свету, Еўропы і Беларусі. 11 з іх сталі чэмпіёнамі, 19 — сярэбранымі і бронзавымі прызёрамі. 25 студэнтаў універсітэта ўваходзяць у склад нацыянальнай зборнай каманды Беларусі. Гэта вельмі высокі паказчык у рэспубліцы.

Па выніках работы спартыўных клубаў ВНУ Рэспублікі Беларусь у 1994

годзе па спорту вышэйшых дасягненняў, якія падводзіліся ўпершыню за апошнія дзесяцігоддзе, мы набралі 1657 ачкоў і ўпаўнёна ўслед за Акадэміяй фізічнага выхавання і спорту занялі другое прызавае месца, на 132 ачки апырэдыўшы ВДУ. Дарэчы, ні адна іншая ВНУ Гомельшчыны ў гэтай выніковай табліцы не мае ачкоў.

У маі мінулага года зборная каманда ГДУ ўдзельнічала ў міжнародных спаборніцтвах па лёгкай атлетыцы ў Польшчы /г.Бяла-Падляска/. Нашы спартсмены занялі трэцяе каманднае месца.

У праграме міжнароднага фестывалю моладзі "Арт-сесія", які праходзіў у Гомелі 1-7 лістапада, у нашым універсітэце былі праведзены спаборніцтвы па міні-футболу. У турніры выступілі студэнты васьмі факультэтаў. У тым жа месяцы прайшлі спаборніцтвы па валеіболу і міні-футболу, настольнаму тэнісу, прысвечаныя Міжнароднаму Дню студэнтаў.

Для стымулявання студэнтаў на дасягненне высокіх спартыўных вынікаў устаноўлены меры матэрыяльнага заахвочвання. Пераможцы і прызёры спартакіяды ВНУ Рэспублікі Беларусь удастоены прызоў адпаведна коштам: за 1 месца — 70% ад памеру стыпендыі, за другое — 60%, трэцяе — 50%. Пераможцы і прызёры спартакіяды універсітэта атрымалі прызы коштам адпаведна 25,20 і 15% ад памеру стыпендыі.

Пры падвядзенні вынікаў рэспубліканскіх студэнцкіх спаборніцтваў і работы ВНУ Беларусі па спорту вышэйшых дасягненняў за 1994 год Рэспубліканскі цэнтр фізічнага выхавання і спорту, Студэнцкая асацыяцыя фізічнай культуры і спорту, Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь у сваёй пастанове адзначылі

Гомельскі дзяржаўны універсітэт імя Ф.Скарыны як адну з вышэйшых навучальных устаноў, якая ўнесла вялікі ўклад у арганізацыю правядзення, прыём, размяшчэння ўдзельнікаў рэспубліканскіх спаборніцтваў.

У мінулым годзе прайшлі матчавыя сустрэчы па міні-футболу паміж выкладчыкамі і супрацоўнікамі нашага універсітэта і Гомельскага політэхнічнага інстытута. Першы раз — на полі ГП, другі раз — на базе ГДУ. Гэтыя матчы сталі традыцыйнымі і праводзіцца на працягу многіх гадоў. А вось таварысцкія сустрэчы футбалістаў універсітэта і спартсменаў-ветэранаў Чачэрскага раёна летась праводзіліся ўпершыню, спачатку ў спартыўнай зале ГДУ, затым — у Чачэрску. Найбольш актыўнымі футбалістамі сярод выкладчыкаў з'яўляюцца прафесар М.В.Селькін, дацэнты У.В.Арлоў, У.А.Семянчук, Ю.У.Ліхута, старшы выкладчык Ф.М.Семяненка, С.В.Пірагоў, С.В.Шарэнда і інш.

У мінулым годзе прайшлі спаборніцтвы сярод супрацоўнікаў ВНУ горада па вялікаму тэнісу. За нашу каманду выступалі дацэнты В.А.Капшай, У.Д.Еўтухоў, У.А.Семянчук. Ва ўпартай барацьбе з моцнай камандай політэхнічнага інстытута яны здолелі заваяваць першынство.

Летась прайшлі спаборніцтвы па шахматах сярод супрацоўнікаў факультэтаў. Найбольш падрыхтаванымі аказаліся каманды матэматычнага, фізічнага і біялагічнага факультэтаў. Актыўнымі іх удзельнікамі сталі прафесар У.М.Калмыкоў, дацэнты Ю.А.Праляскоўскі і У.А.Караткевіч.

Усе спаборніцтвы, якія праводзіліся сярод выкладчыкаў і супрацоўнікаў, фінансаваліся прафкомамі універсітэта.

Д.ЖАРКОЎ,

дырэктар спартклуба, заслужаны трэнер Рэспублікі Беларусь.

ЗОРНАГА ВАМ НЕБА!

Думаю, не памылюся, калі скажу -- там, дзе скрозь невудтва і цемрашальства прабіваліся парасткі навукі і культуры, узнікала і астраномія -- адна з самых старажытных і цікавейшых навук. Не стала выключэннем і зямля нашых далёкіх продкаў. Я кажу гэта з упэўненасцю, нягледзячы на тое, што цяпер на тэрыторыі Беларусі няма ніводнай (!) астранамічнай абсерваторыі, здольнай праводзіць сур'ёзныя навуковыя даследаванні, а пералічыць вежы, дзе ўстаноўлены тэлескопы, можна выкарыстоўваючы пальцы адной рукі. /Дарэчы, у Гомелі іх увогуле няма/. Але захавалася вялікая колькасць астранімаў, узнікшых стагоддзі назад народных назваў зорак, сузор'яў і некаторых нябесных з'яў. Так, вядомую Палярную зорку ў нас называлі Паўночнай, а Вялікую Мядзведзіцу --

Сахатым. Сузор'е Касіяпеі -- Касьбітамі або Касцамі, рассяянае зорнае скопішча Плеяды -- Сітам ці Сітцам. "Пояс" Арыёна атрымаў назвы Кічыгі і Тры сястры, Млечны шлях звалі Вайсковым станам або Птушыным шляхам, Венеру -- Мілавіцай або зоркай Чагір, метэоры -- зоркамі-знічкамі.

А Месяц, Сонейка... Можна нашы чытачы змогуць знайсці і іншыя астранімы?

А ці ведаеце вы, адкуль у рускай мове /іншы раз карыстаюцца ім і беларусы/ з'явілася слова "канікулы"? Аказваецца, яно абазначае "сабачыя дні" і звязана з Сірыусам -- самай яркай зоркай у Сузор'і Вялікага Сабакі і самай яркай зоркай усяго нашага неба. З'яўленне гэтага нябеснага свяціла ў промнях ранішняй зары супадала з пачаткам спякоты. Таму спыняліся ўсе

сельскагаспадарчыя работы і пачыналіся "канікулы" (canicula -- лацінск. -- сабачка). Дарэчы, гэтая зорка якраз зараз ярка з'яе нізка над гарызонтам у паўднёвай частцы неба.

Як бачыце, астраномія -- не толькі фізіка і матэматыка. Яна з'яўляецца часткай агульначалавечай культуры. Але ж нікія артыкулы ці кнігі /дарэчы, купіць што-небудзь цікавае аб гэтай навучы зараз проста немагчыма/ ніколі не заменядь вам самастойных назіранняў. Таму паспрабуйце адшукаць тую ж Вялікую Мядзведзіцу або Касіяпею, Арыёна, Вялікага Сабакі і Сірыус, пакажыце іх сваім малодшым братам або сёстрам, дзецям, унукам. І вы разам з імі адчуеце радасць непасрэдных зносін з таямнічнасцю Прыроды, зробіце першы крок па шляху сапраўднага спазнання сусвету.

Зорнага вам неба!

У.ЛАРЫЁНАЎ,

выпускнік універсітэта.

Владимир ИВАНОВ --

студент геолого-географического факультета.

АБ СЕСІІ -- З УСМЕШКАЙ

-- Хто пойдзе адказваць першым, атрымае адзнаку на бал вышэй.

-- Я іду, прафесар, стаўце мне "3".

♦♦♦

-- Паслухайце, -- злуецца дацэнт, ставячы двойку студэнту, які ў трэці раз правальвае экзамен, -- чаму вы не працуеце? Урэшце, ад вучобы яшчэ ніхто не памёр!

-- Я ведаю, -- кажа сту-

дэнт, -- але лепш не рызыкаваць.

♦♦♦

На экзамене выкладчык пытаецца ў студэнта, які дрэнна вучыцца:

-- Вы ведаеце, што такое экзамен?

-- Экзамен -- гэта размова двух разумных людзей, -- адказаў студэнт.

-- А калі адзін з іх ідыёт?

-- Студэнт спакойна адказвае:

-- Тады другі не атрымае стыпендыю.

♦♦♦

-- Як вы маглі прыйсці на экзамен са шпаргалкай?

-- Я запісаў тое, што ў галаву не ўлазіла.

♦♦♦

-- Мяне называюць русалкай, -- какетліва кажа студэнтка свайму аднакурсніку.

-- А па якому прадмету ў цябе "хвост"?

ЗІМОВАЕ ЗАЦІШША.

К СОБЫТИЯМ В ЧЕЧНЕ

Прозрачное небо опять затянулось крошечной тьмой,

Слышна канонада, разрывы снарядов над грешной землёй.

Кому это надо, чтоб гибли ребята в безумном огне

И кто же заплатит за эти утраты в ненужной войне?

Уж сколько кровавых страниц пролистая история-мать

Неужто и вправду рождаемся мы, чтобы так умирать.

Вы что же творите, мерзавцы от власти, умерьте свой пыл,

Иначе держава великая станет страной могила.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, калектыў выкладчыкаў, супрацоўнікаў і студэнтаў біялагічнага факультэта выказваюць глыбокае спачуванне загадчыку кафедры батанікі і фізіялогіі раслін САПЕГІНУ Леаніду Міхайлавічу з выпадку напаткаўшага яго гора -- смерці **МАЦІ**.

Калектыў бібліятэкі выказвае глыбокае спачуванне галоўнаму бібліятэкару ГРАМЫКА Ніне Фёдараўне з выпадку напаткаўшага яе гора -- смерці **МАЦІ**.

Калектыў біялагічнага факультэта, савет ветэранаў вайны і працы выказваюць глыбокае спачуванне былому дацэнту кафедры хіміі ЛАПІЦКАЙ Святлане Канстанцінаўне з выпадку напаткаўшага яе гора -- смерці **МУЖА**.

ЗАСНАВАЛЬНІК -- Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф.Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, Савецкая, 104, пакой 1-18, тэл. 57-43-21.

Рэгістрацыйны № 221

Спонсары газеты -- НВП "Сучасныя тэхналогіі", прафком студэнтаў.

Газета набрана і звёрстана на настольна-выдавецкім комплексе ІВЦ ГДУ, аддрукавана на Гомельскай фабрыцы "Палесдрук", г. Гомель, вул. Савецкая, 1.

Рэдактар

Ул. П. БАЛОГА

Аб'ём 1 друк. арк.

Тыраж 1.500 экз.

Заказ 29.

Падпісана да друку 13.01.95.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.